

ឯកសារប្រវត្តិសាស្ត្រ

ចៅហ្វាយគុយ រំបុលខ្មែរកម្ពុជាក្រោម

រៀបរៀងដោយ

កែវ-សុវត្ថិ

អនុសេនិយឯកនៃកងយោធពលខេមរភ័ក្តិ

ការផ្សាយរបស់សារព័ត៌មានអង្គរឫទ្ធិ

ព.ស.២៥៤៩ - គ.ស.២០០៥

វាចារក្សកនិពន្ធ

សៀវភៅឯកសារប្រវត្តិសាស្ត្ររឿង «ចៅហ្វាយកុយ» នេះ កាលក្នុងសម័យសក្តិភូមិ ខ្ញុំបានបោះពុម្ពផ្សាយម្តងរួចទៅហើយ ។ កាលណោះ ខ្ញុំត្រូវតែទាក់កបញ្ចូលទ្រង់អស់ចំនួន១៧ថ្ងៃ, ដោយហេតុថា ខ្ញុំថ្លើមពាសមេឃ ហ៊ានសរសេរចំពោះជល់ព្រះចេស្ដា ។

ឥឡូវនេះ, កាល:ទេស:តម្រូវឲ្យខ្ញុំសំលៀងចុងប៉ាការយ៉ាងមុត ដើម្បីឆ្លុះកាយប្រមាត់ជាំខ្មៅរបស់ស្តេចវង្សឯជិត បំផុសនូវស្មារតីតស៊ូរបស់វិរបុរសខ្មែរគ្រប់កាលសម័យ ដែលបានប្រយុទ្ធបួរស្លាប់ ជាមួយចោរយួនប្លន់ទឹកដី ដើម្បីការពារទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ប្រទេសជាតិ ។

សៀវភៅឯកសារប្រវត្តិសាស្ត្ររឿង «ចៅហ្វាយកុយ» ឆ្លុះបញ្ចាំងពីសកម្មភាពយ៉ាងប្រាស្រ័យជើង របស់យួនគ្រប់ស្រទាប់ ដែលកំពុងតែរៀបគំរោងការណ៍លេចទឹកដី និងជាន់លើសិទ្ធិសេរីភាពរបស់បងប្អូនខ្មែរយើងនៅកម្ពុជាក្រោម ឲ្យទទួលទុក្ខវេទនាយ៉ាងខ្លោចផ្សា ដោយបានដៃប្រឡាក់ឈាមរបស់ពួកវា ។

ភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី២០ សីហា ១៩៧៦

កែវ សុវត្ថិ

ឡធូសកថា

សូមឧទ្ទិសសៀវភៅឯកសារប្រវត្តិសាស្ត្រនេះជូនចំពោះ ៖

★ លោកសេនាប្រមុខ

លន់~លន់

★ លោកឧត្តមសេនិយឯក

ស. សិរិមតៈ

★ លោកទីប្រឹក្សា

សីន~ច័កថាធួ

★ លោកឧត្តមសេនិយទោ

ស្វ~កាំខ្យង

★ លោកឧត្តមសេនិយត្រី

អ៊ុន~តាំ

★ លោកវរសេនិយទោ

ម៉ាត់~ស្តេវ៉ាន់

★ លោកវរសេនិយទោ

កា~បូនី

★ លោកវរសេនិយត្រី

ឡាច~ស្វេរ្យ

★ យុទ្ធជនស្នេហាជាតិទាំងអស់

★ លោកចាងហ្វាងសារពត៌មានជាតិទាំងអស់

★ អ្នកនិពន្ធអក្សរសាស្ត្រជាតិទាំងអស់

- ១ -

ស្តេចខ្មែរ ស្តេចយួន

មុននឹងផ្តាច់ទំព័រជំរាបមិត្តអ្នកអាន ពីប្រវត្តិដ៏គំរូរបស់ចៅហ្វាយគុយ ប្រមុខខេត្តព្រះត្រពាំង ដែលជាវីរបុរសខ្មែរដ៏អង់អាចនៅដែនដីកម្ពុជាក្រោមនោះ ខ្ញុំសូមបើកទំព័រប្រវត្តិសាស្ត្រ ចង្អុលពីក្រហៅថោកទាបនៃស្តេចវង្សជាតិខ្លះ ដែលឈ្នកនឹងកាមតណ្ហាស្រីយួន បណ្តាលឲ្យបាត់បង់ទឹកដីដ៏ធំធេង ដូចមានប្រវត្តិសាស្ត្រចារទុកមកយ៉ាងជូរចត់ ឲ្យកូនខ្មែរជំនាន់ក្រោយជាអ្នកទទួលឈឺចាប់ខ្លោចផ្សា ។

ក្នុងឆ្នាំជូតអដ្ឋសក ពុទ្ធសករាជ២១៨០ គ.ស.១៦៣៦ (១) នៅប្រទេសខ្មែរយើងមានការរីករវៃយ៉ាងខ្លាំង ដោយទ័ពយួនចូលឈ្លានពាន ក្នុងបំណងលេបយកទឹកដីកម្ពុជាក្រោម ។ ប៉ុន្តែកាលនោះ យុទ្ធជនជាតិយើងបានរួមកម្លាំងគ្នា វាយទប់វិញយ៉ាងអង់អាច រហូតទទួលជ័យជំនះដ៏ត្រចះត្រចង់ ។

កន្លងបានមួយរយៈក្រោយមក ស្តេចខ្មែរកើតវិកលចរិតក្នុងខ្លួន ភ្លេចសត្រូវស្តេចជនបស់ជាតិ ដោយឈ្នកវង្សនិងសម្រស់កូនក្រមុំយួន បណ្តាលឲ្យទឹកភ្នែកប្រជានាស្ត្រីខ្មែរ ហូរកកក្លាយជាឈាម បៀមតែសេចក្តីឈឺចាប់ដោយរកច្រកដោះស្រាយពុំរួច ។

ក្រោយពេលយុទ្ធជនខ្មែរដ៏អង់អាច វាយបណ្តាញក្បាលយួនចេញពីទឹកដីកម្ពុជាក្រោមហើយ ស្តេចខ្មែរក៏យាងទៅធ្វើទស្សនកិច្ចនៅក្រុងវ៉េ តាមសេចក្តីអញ្ជើញក្នុងឧបាយកលខ្មៅងងឹតរបស់ព្រះចៅយួន ។

ស្តេចខ្មែរយាងទៅដល់ក្រុងវ៉េ ក៏ប្រទះភ្នែកនឹងកូនក្រមុំស្តេចយ៉ាឡុង ឈ្មោះព្រះអង្គម្ចាស់ក្សត្រិយ៍ចូរ ដែលមានរូបឆោមស្រស់ប្រិមប្រិយខ្ចីល្អក៏ដូចទេពអប្សរក៏ចាប់ចិត្តប្រតិពន្ធភ្លាម ។ ចំណែកព្រះចៅយួន ក៏ប្រញាប់លើកថ្វាយជាបន្ទាន់ដែរដើម្បីសំរេចគោលបំណងយ៉ាងប្រាស់ជើងរបស់ខ្លួន ។

ព្រះអង្គម្ចាស់ក្សត្រិយ៍ចូរបានឡើងឋានៈជាមហេសី ព្រះជ័យជេដ្ឋាទី២ហើយ ក៏ប្រើល្បិចពង្វក់ខ្លួនឲ្យឈ្នកវង្សនិងសម្រស់របស់វា ភ្លេចអគ្គមហេសីខ្មែរ ដែលមែនទុកឱ្យកងកំសាន់រលីង ។

រីឯព្រះចៅក្រុងវ៉េវិញ សប្បាយចិត្តជាទីបំផុត ព្រោះព្រះចៅបានវែកញែកសាច់រឿងនេះយ៉ាងទូលំទូលាយ មុននឹងចំណាយសាច់មួយដុំថ្វាយព្រះចៅខ្មែរ ។ ម៉្យា

(១) ច្បាប់ដើមសរសេរថា * ឆ្នាំជូតអដ្ឋសក ពុទ្ធសករាជ ២១៧៨ គ.ស. ១៥៥៨ ។

ងទៀតគេយល់ថា ៖ សង្គ្រាមរវាងខ្មែរនិងយួនចប់ត្រឹមនេះហើយ ព្រោះបានកូនស្រីពន្លកទៅអង្គុយទន្ទឹមនឹងព្រះរាជបល្ល័ង្កខ្មែរ ។ ព្រះបាទជ័យជេដ្ឋាទី២មិនបានចាប់ភ្លឹកថា ស្តេចយួនបង្កប់ពិសពុលយ៉ាងសាហាវដូច្នោះសោះ ក៏រវល់តែល្បួងនឹងសត្វជើងពីរ ភ្លេចមើលបណ្តាស្រ្តីខ្មែរ ដែលយាមល្បាតនៅជុំវិញខ្លួនអស់រលីងដោយយល់ថា មិត្តភក្តិកូនកូនប្រសារ មានរឿងអីនឹងកាប់សម្លាប់គ្នា បើឈាមសាមីព្យាត្របាញ់ជាផ្លែធុម្លុយទៅហើយ ។ ត្រង់នេះហើយ ដែលខ្មែរយើងនិយាយប្រាប់គ្នាថា ព្រះបាទជ័យជេដ្ឋាទី២ យួនបានបញ្ចូលឈ្មោះក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រហៅថា «ព្រះអង្គម្ចាស់លីង» ។ ព្រោះគាត់និយមតែរឿងលីងនេះហើយ ទើបកូនខ្មែរមួយភាគធំរស់នៅកម្ពុជាក្រោម ហូរទឹកភ្នែករាប់សតវត្សមិនអស់ រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។

រឿងប្រពន្ធយួន ចាប់ដៃព្រះចៅខ្មែរមុនដំបូង ចង់ស្តីថា យ៉ាងម៉េចក៏សាសន៍គេមិនសូវតែដើរ ដល់នាងចូរមិនសូវជាតែដើរ មានអីព្រះចៅខ្មែរស្រឡាញ់គេភ្លេចខ្លួនតែម្តង ឃើញព្រះជ័យជេដ្ឋាល្បួងរង្វង់ខ្លាំងហើយ ទើបវាប្រើស្លៀតបន្តិចម្តងៗ ដោយមិនឲ្យដឹងខ្លួនយ៉ាងដាច់ខាត ។ នេះហើយពុតគ្រុតស្រីយួន ដែលសម្លៀកប្រើទឹកមុខញញឹម ដើម្បីជិកស្រងករពិសោធន៍ពីយើង មុនដំបូងវាស្តាប់ស្តង់យកចំណុចខ្សោយអស់ហើយ ទើបទីបំផុតវាវាត់យើងចាស់ដៃម្តង ។ រឿងនេះ ជិតខ្ញុំកាលនៅបាក់ព្រា ទេត្តបាត់ដំបង គាត់មានប្រពន្ធយួនមួយ ។ គាត់ពិសោធន៍ជាមួយវាអស់ប្រហែល៤ឆ្នាំ ក៏ចែកផ្លូវគ្នាដើរទៅតែគ្នាកូនសោះ ។ គាត់បាននិយាយប្រាប់ខ្ញុំថា ៖ ពូជយួនចៅកុំភ្លេចឲ្យសោះ បើស្រឡាញ់វាគ្រាន់តែរាប់អាណាបានហើយ បើជ្រុលទៅសេពគប់ ត្រូវគុបវាឲ្យបានមុន កុំឲ្យវាគុបទាស់ តែបើវាគុបទាស់ហើយ សូម្បីទោស្តីបក៏អស់ដែរ ។ នេះជាបណ្តាំរបស់ជិតខ្ញុំ ។

បន្តរឿងព្រះនាងអង្គចូរតទៅទៀត ព្រះនាងចូរមិនត្រូវត្រូវណាស់ម្តងថា អីចេះម្តងថា អីចេះ ធ្វើឲ្យព្រះជ័យជេដ្ឋាទី២រិលក្បួងគ្រប់ឧបាយកលរបស់វា ។

ព្រះនាងអង្គចូរជាបុត្រីទី៨ នៃព្រះចៅយ៉ាឡុងស្តេចក្រុងវ៉ៃ ។ ប្រជាស្រ្តីយួនគេនិយមហៅឈ្មោះព្រះនាងថា «ព្រះអង្គម្ចាស់ក្សត្រិយ៍កូជិន» ។ ព្រះនាងតាំងពីមករូបរសជាមួយព្រះបាទជ័យជេដ្ឋាទី២ ក៏មានព្រះរាជបុត្រីមួយព្រះអង្គ ទ្រង់ថ្វាយព្រះនាមថា ព្រះអង្គម្ចាស់អង្គញ្ញក្សត្រិ ។ កាលបើបានបុត្រីមួយហើយ ព្រះនាងអង្គចូរមានអាកប្បកិរិយាប្លែកពីព្រះចៅយើងជាតិច្នៃ ។ ក្រោយមកទៀត ព្រះនាងសុំអំណាចពីព្រះអង្គដើរកំសាន្តគ្រប់ខេត្តទាំងឡាយ ។ ដល់ឲ្យដើរកំសាន្តយូរៗទៅតាំងបែកប្រាជ្ញា ក៏ឡើងថ្វាយបង្គំព្រះស្វាមី សុំអំណាចដើរសួរសុខទុក្ខបណ្តាស្រ្តីខ្មែរ ដែលរស់នៅភូមិស្រុកខេត្តមួយៗ ជំនួសព្រះអង្គទៀត ។ ព្រះជ័យជេដ្ឋាទី២ក៏អនុញ្ញា

តដល់ព្រះនាងចូរ ឲ្យដើរសួរសុខទុក្ខរាស្ត្រស្រែចំការ គឺខេត្តបារាជៗ ហើយនិងខេត្តវាលប្រើសៗ ។

ព្រះនាងអង្គចូរបានទទួលច្បាប់អនុញ្ញាតពីស្វាមីឲ្យដើរសួរសុខទុក្ខខ្មែរ តែចំនួន ២ខេត្តទេ តែដោយអាងព្រះចៅខ្មែរជាស្វាមីសព្វព្រះទ័យខ្លាំង ក៏ជ្រុលហួសទៅបួនខេត្តឯណោះ។ គឺខេត្តញ៉ាត្រាងៗ និងខេត្តទួលតាមោកៗទៀត (យួនសព្វថ្ងៃហៅឈ្មោះខេត្តនេះថា ធុបួរម៉ូក) ។

ល្បិចកលដ៏ក្រខ្វក់របស់ព្រះនាងចូរមិនត្រឹមតែប៉ុណ្ណឹងទេ វាហ៊ានដល់ទៅលួចធ្វើសារពីប្រទេសខ្មែរ ទៅប្រាប់ដល់ទោរដ្ឋាភិបាលយ៉ាងឡុង អំពីគំរោងការណ៍សម្ងាត់របស់វា ដែលបានធ្វើរួចហើយ ដើម្បីឲ្យរដ្ឋាភិបាលវាចាត់ការបញ្ជូនមកជាបន្ទាន់ ឆ្លុះបញ្ចាំងស្រុកយួនណាដែលគ្មានដីធ្លីធ្វើស្រែចំការ ធ្វើផ្ទះសំបែង ព្រោះដីនៅស្រុកខ្មែរសល់ទំនេរច្រើនណាស់ មិនខ្វះឲ្យរាស្ត្រយួននៅទេ ។

ឧបាយកលនេះមានប្រសិទ្ធិភាពណាស់ មិនយូរប៉ុន្មានរាស្ត្រយួនក៏មករស់នៅច្រើនក្រុមជាមួយខ្មែរ តកូនពូនជាចៅរាប់ក្បាលស្ទើរមិនអស់ ។ ដល់ឃើញរាស្ត្ររស់នៅកកកញ្ជាគ្រប់ទីកន្លែងហើយ គេក៏ប្រកាសប្រាប់បណ្តារាស្ត្រគេឲ្យដឹងគ្រប់គ្នាថា ៖ (ទឹកដីព្រះនាងកូជិនស៊ិន) យ៉ាងតែតភ្ញៀនខ្មាស់សោះតែម្តង ។ ចំណោទអស់ទាំងនេះត្រូវផ្តាក់ទៅលើព្រះជ័យជេដ្ឋាទី២ ដែលជាស្តេចគំរក់ចងក្រងប្រវត្តិសាស្ត្រយ៉ាងជួចត់ ទុកឲ្យជនជាតិខ្មែររងទុក្ខវេទនារហូតសព្វថ្ងៃ ក៏ព្រោះតែគំនិតព្រៃផ្សៃល្មោភតណ្ហារបស់ស្តេចអង្គនេះ ។

កូនខ្មែរជំនាន់ក្រោយត្រៀមខ្លួនជាតិច្នៃ និងគាស់រំលើងបុសកែវយង់យួងរបស់ចោរបរទេស លើទឹកដីដ៏ធំធេងរបស់ខ្មែរ ដែលប្រវត្តិសាស្ត្របានចងក្រងទុកដោយអយុត្តិធម៌ ។

-២-

ចោរយួនប្លង់ខេត្តព្រះត្រពាំង

ដឹកម្តុំជាក្រោមមានសណ្ឋានប្លង់ព្រះព្រះស្រប លាតសន្ធឹងពីទិសឆិរតិទៅទិសឦសាន ។ ព្រំប្រទល់ខាងលិចទល់នឹងកម្ពុជាកណ្តាល ខាងត្បូងនិងខាងកើតទល់នឹងសមុទ្រចិន ខាងជើងទល់នឹងឆតរចំប៉ា ។ ទំហំដីមានប្រមាណមួយភាគបី ១/៣នៃកម្ពុជាកណ្តាល គឺប្រមាណ២៧០០គីឡូម៉ែត្រក្រឡាទ្វេគុណ ។ ដីនេះប្រវត្តិដើមជាកោះតូចៗ ដុះប្រមូលផ្តុំគ្នា ហើយក៏ក្លាយទៅជាដីទំនាបទាបស្មើ មានជីវជាតិ អាចដាំដំណាំបានផលល្អជាទីបំផុត ក្នុងជ្រោយតណ្ហូចិននេះ (Indochina) ។

ដឹកម្តុំជាក្រោមពីអតីតកាលចែកជា១៧ខេត្ត ។ ខេត្តនីមួយៗសុទ្ធតែមានទំហំធំៗណាស់ ។ លុះមកដល់សម័យអាណានិគមបារាំង គេនាំគ្នាពង្រីកខេត្តទាំងនោះទៅជា២១ខេត្តវិញ ។ ខេត្តទាំង១៧សម័យអតីតកាលមានឈ្មោះដូចតទៅនេះ ៖

- ០១- ខេត្តព្រះត្រពាំង (ត្រាយញា)
- ០២- ខេត្តពលលាវ (បាក់លីវ)
- ០៣- ខេត្តហ្លាំង (សុកត្រាំង)
- ០៤- ខេត្តទឹកខ្មៅ (កាម៉ៅ)
- ០៥- ខេត្តពាម (ហាឡាំង)
- ០៦- ខេត្តក្របួន-ស (រ៉ាជឃាំ)
- ០៧- ខេត្តបារាជ (ឡុងសៀង)
- ០៨- ខេត្តមាត់ជ្រូក (ចូវដុក)
- ០៩- ខេត្តរោងជីវី (តាយនិញ)
- ១០- ខេត្តព្រះស្នួត (ធូយ៉ូវម៉ូក)
- ១១- ខេត្តព្រៃឆករ (សែហ្គាំង)
- ១២- ខេត្តមេ-ស (មី-ថ)
- ១៣- ខេត្តលង់ហោរ (យ៉ិញឡុង)
- ១៤- ខេត្តកំពង់បូស្សី (បឹងត្រែ)
- ១៥- ខេត្តព្រែកបូស្សី (កឹងថើ)
- ១៦- ខេត្តជីបូកកោង (ហ្គកុង)
- ១៧- ខេត្តជ្រូកជ័ក (សាជ័ក)

ក្នុងខេត្តដីមួយៗ មានចៅហ្វាយខេត្តខ្មែរម្នាក់ជាអាណាព្យាបាលមើលការទុ-
សត្រូវ ។ ខណៈនេះ ខ្ញុំពុំបានរៀបរាប់ពីសកម្មភាពដ៏ឃោរឃៅរបស់ចៅហ្វាយមក
លើបងប្អូនខ្មែរយើងនៅកម្ពុជាក្រោមទាំងអស់ទេ គឺគ្រាន់តែលើកយកខេត្តមួយ ក្នុង
ចំណោមខេត្តទាំង១៧នោះ មកបកស្រាយដើម្បីជាឯកសារជាសំន្មារតីក្នុងខ្មែរ
ជំនាន់ក្រោយទាំងអស់ ឲ្យចាប់អារម្មណ៍ពីប្រវត្តិជូរចត់របស់បុព្វបុរសជំនាន់មុន ដែល
បានតស៊ូក្រាញនគរក្នុងទីលានសមរម្យ ដើម្បីការពារបូរណភាពទឹកដី ព្រះ
ពុទ្ធសាសនា និងសិទ្ធិសេរីភាពប្រជាជនខ្មែររាប់សែននាក់ក្នុងទីរួមខេត្តព្រះត្រពាំង
ដែលមានលោកឧកញ៉ាសេនាបតី សីន-គុយ ជាប្រមុខខេត្តដីគំរូ ។

សម័យឧកញ៉ា សីន-គុយ ជាសម័យប្រើកាំបិត ពូថៅ ដាវ លំពែងជាអាវុធ
ហើយយកសេះដីជាយានជំនិះ នៅពេលស្រុកមានសង្គ្រាមឈ្លានពានម្តងៗ ។

ផែនការប្តូរយកទឹកដីកម្ពុជាក្រោមរបស់យើង មុនដំបូងស្តេចយួនបានចាត់
មេទ័ពវាម្នាក់ឈ្មោះ ធីបេ មានផ្តំដំបងហើយខ្ពស់កំព្រឹងវិសយត្នោតលៃ មុខមាត់
កាចសាហាវដ៏ដួងត្រូវវរបួស បញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ថាជាជនស្រែកឈាមអ្នកស្លូតត្រង់
។

ធីបេទទួលបញ្ជាពីស្តេចយួន ឲ្យនាំទ័ពមួយកងវរសេនាភូម ចូលមកទប់ទល់
ខ្មែរនៅជ្វាយដែនកម្ពុជាកណ្តាល ហើយចាត់មេទ័ពម្នាក់ទៀតឈ្មោះ អុង-ឡូវ (ទ័
ពនេះតាមឯកសារថា សាហាវជាងទ័ពណាទាំងអស់ ក្នុងចំណោមកងទ័ពយួនទាំង
មូល) ប្រើឲ្យនាំទ័ព២កងវរសេនាភូម ចូលវាយសំរុកមកខេត្តព្រះត្រពាំងទាំងមូ-
លឲ្យបាន ។

ដំបូងខ្ញុំនិយាយពីមេទ័ពយួនឈ្មោះ អុងធីបេ សីន ។ ទ័ពយួនធីបេ ក្នុងពេល
បញ្ជាទ័ពចូលវាយទ័ពខ្មែរនៅតាមជ្វាយដែនយើង វាវាយទប់ទល់ៗជាបណ្តោះអា-
សន្នតែប៉ុណ្ណោះ មិនអាចបញ្ជាទ័ពឲ្យចូលប្រយុទ្ធជាមួយទ័ពខ្មែរខ្លាំងក្លាបានទេ
ព្រោះទ័ពខ្មែរនៅតាមជ្វាយដែន ស្ថិតក្រោមបញ្ជាការលោក ម៉ុល ដែលមានល្បិច
យុទ្ធសាស្ត្រក្នុងការប្រយុទ្ធយ៉ាងអង្គអាចយូរឆ្នាំមកហើយ ។

ចំណែកអាមេចោរ អុង-ឡូវ បាននាំទ័ពពីរកងវរសេនាភូម ចូលទៅប្រយុទ្ធ
ឡោមព័ទ្ធខេត្តព្រះត្រពាំង ដែលរដ្ឋាភិបាលយើងបានចាត់លោកឧកញ៉ាសេនាបតី
សីន-គុយ ឲ្យធ្វើជាចៅហ្វាយខេត្ត ។

លោកឧកញ៉ា សីន-គុយ មានផ្តំដំបងខ្ពស់ សម្បុរសណែកបាយ មានទឹកមុខ
សស្អាត ផ្ទៃថ្នាសធំទូលាយ សក់ស្រឡូតរាបស្មើទៅក្រោយ ។ លោកជារីវជនម្នាក់
មានចិត្តក្តាហានគ្រប់កិច្ចការទូទៅ ហើយបានចូលបំរើជាតិតាំងពីអាយុ២០ឆ្នាំ ដែល
ជាទីពេញចិត្តរបស់ប្រជារាស្ត្រខ្មែរ ។ រដ្ឋាភិបាលបានតែងតាំងងារជួនលោក ឧក-

ញ៉ាសេនាបតី សីន-គុយ ជាអភិបាលខេត្តព្រះត្រពាំង ។ វិវឌ្ឍន៍នេះ បរិបូណ៌ដោយគុណសម្បត្តិ ថវិកាសម្បត្តិ និងសុភាពរាបសា ស្គាល់តូចស្គាល់ធំ ហើយជាទីគោរពរាប់អានរបស់បណ្តាស្រ្តីខ្មែរគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ ។

តាំងពីលោកឡើងកាន់តំណែងអភិបាលខេត្តពេលណាមក លោកមិនសូវបានសំរាកទេ ព្រោះរឿងប្រយុទ្ធជាមួយយួន បានចោទឡើងស្ទើររាល់ថ្ងៃ ។ លោកប្រើសង្គ្រាមគ្រប់បែបសង្គ្រាមចិត្តសាស្ត្រ អប់រំប្រជាស្រ្តីឲ្យដើរទៅរកផ្លូវសុភមង្គល ឲ្យស្រឡាញ់ជាតិសាសនា ឲ្យចង់បាច់សាមគ្គីវេញឧត្តមគតិជាផ្ទុយ រឹតចំណងមេត្រីភាពរវាងខ្មែរនិងខ្មែរឲ្យជិតស្និទ្ធ ។ សង្គ្រាមអាវុធ លោកចេញច្បាំងជាមួយទ័ពដោយផ្ទាល់ខ្លួន មិនថាបងប្អូនថាថ្ងៃ ។

ឧកញ៉ា សីន-គុយ ប្រមុខខេត្តព្រះត្រពាំង លោកមានសហការីជំនិតរបស់លោកទាំងអស់ឱ្យបសុទ្ធតែសហការីល្បីល្បាញក្នុងចំណុំ។ សហការីទី១ឈ្មោះ ភូឈ្មួយ គង់, លោកមីន ឯក, លោកតា ម៉ង់, លោកទេសា សោម (ខ្លះហៅអន្សាសោម) ហើយនិងលោកតា មនោ រស់ ។

សមាជិកទាំងឡាយនេះ ជាដៃស្តាំរបស់លោកឧកញ៉ា ធ្លាប់ហែលក្នុងភ្នាក់សង្គ្រាមរាប់រយឆ្នាំមកហើយ។ មានជ័យជំនះលើពួកយួនជាជំរាប ។

ភូឈ្មួយ គង់ កើតនៅភូមិស្វាយសៀម ស្រុកថ្មី ខេត្តព្រះត្រពាំង ជាសហការីទី១ ហើយជាមនុស្សអង់អាចក្លាហាន បរិបូណ៌ដោយសីលឃ្លាសាទ កាប់មិនមុត ដុតមិនអេះ មានប្រាជ្ញាសំដីសំដៅលើសគេ ប៉ុន្តែជាមនុស្សចូលចិត្តរឿងសប្បាយស្រីញឹកញាប់ ។

លោកតា ម៉ង់ កើតនៅស្រុក ឧម្មុល ខេត្តព្រៃកប្បសិរី មាឌធំទ្រដាប់ ច្រមុះស្រួច សម្បុរខ្មៅស្រអែម ជាមេបញ្ជាការម្នាក់ កាប់មិនមុត ចេះបំប៉នយ៉ាងពិតប្រាកដ ។

លោកហ្នឹង ឯក (តាមឯកសារថា មានស្រុកទេសមិនប្រាកដ) ជាមេបញ្ជាការក្លាហានលើសពីគេឯង ប្រាជ្ញារវាងវៃ ពួកពាក់ស្រគត់ស្រគុំ មិនចេះមើលងាយមិត្តភក្តិបួនរណាទេ ហើយមិនសូវនិយាយលេងផ្ដេសផ្ដាសផង ។ គាត់មានមន្តអាគមគាថាលើសគេទាំងអស់ ចេះជប់ពលក្នុងគំនុចស្មៅ ខ្ញុំក្លាយជាកងទ័ពក៏មាន ចេះបំប៉នខ្លួនចូលប្រយុទ្ធជាមួយស្របក់បាន ។ ចំណែកតាអន្សា សោម និងតាមនោរស់ ចេះមន្តអាគមដូចគេឯងដែរ ប៉ុន្តែឯកសារមិនបានបញ្ជាក់ថា នៅស្រុកណាជាស្រុកណាទេ ។ គាត់ជាមនុស្សស្មោះត្រង់បំផុត ចំពោះលោកឧកញ៉ា គុយ ហើយស្អប់ខ្ពើមយួនណាស់ ចូលច្បាំងជាមួយយួនម្តងៗ ស្ទើរតែកូនក្នុងអង្រ្នឹងមិនទុកផង ។ ស្ត្រីដែររបស់គាត់គេកោតខ្លាចគ្រប់ទិសទី ។

ទ័ពយួន អុង ឡូវ កំពុងចេញដំណើរជាបន្តបន្ទាប់គ្នា ពីខេត្តព្រៃនគរ បត់ក្បាលសំដៅទៅខេត្តព្រះត្រពាំង ដើម្បីបំផ្លាញជំរំទ័ពដ៏ល្បីល្បាញរបស់យើង ។ លោកចៅហ្វាយ គុយ មិនបានដឹងថា យួនគ្រោងការណ៍ជាងឈ្លីខេត្តរបស់លោកឲ្យវិ-
 ឆាសទេ ។ លោកស្មានខុសថា វាប្រាថ្នាវាយតែទិសខាងលិចប៉ុណ្ណោះ ។ ក្រោយមកស្រាប់តែ អ្នកយកការណ៍សម្ងាត់របស់យើង ឆាំពត៌មានមកប្រាប់លោកឧក-
 ញ៉ាថា មេទ័ពយួន អុង ឡូវ វាកំពុងតែលើកទ័ពមកឡោមព័ទ្ធខេត្តព្រះត្រពាំងក្នុងថ្ងៃនេះហើយ ។

បន្ទាន់នោះ លោកឧកញ៉ាវាយការណ៍ប្រាប់មេបញ្ជាការរបស់លោកទាំងអស់ ឲ្យត្រៀមខ្លួនចាំកំចាត់ពួកវាឲ្យចេញអស់ពីទឹកដី ។ លោកហ្វឺន ឯក និងតា ម៉ង់ បានរៀបចំក្បួនការពាររង់ចាំជាស្រេច ឲ្យតែទ័ពអុងឡូវមកដល់ភ្លាម នឹងបញ្ជាទ័ពវាយលុកពុំបង្កង់ដៃឡើយ ។ មេបញ្ជាការនីមួយៗ ខំអស់ពីសមត្ថភាព កាត់អាវុធគ្រប់ៗដៃ ។

ក្បួនទ័ពលោក អន្សាសោម ត្រៀមចំនៅទិសខាងត្បូង ។ ក្បួនទ័ពតា ម៉ង់ នៅចាំប្រកកណ្តាល ។ ទ័ពលោកហ្វឺន ឯក និងតា មនោរស៍ នៅចាំប្រកខាងជើង ។ គឺទុកតែចន្លោះប្រកមួយ ឲ្យទ័ពយួនវាចូលក្នុងអន្ទាក់ឡោមព័ទ្ធតែប៉ុណ្ណោះ ។

មិនយូរប៉ុន្មានទិសមរក្សមិមានចលនារសំរេក ប្រៀបបាននឹងពស់វែកបើកពពារ ឬមហាព្យុះសង្ហ័រកំពុងតែរំលើងគល់ឈើ ។ ការប្រយុទ្ធបានយកទូលកោងដីក្រហម ជ្រោយអន្សាធ្វើជាសមរក្សមិ ដែលមានវាលស្រឡះអាចមើលឃើញគ្នាទៅវិញទៅមក ត្រង់មានដើមឈើមួយធំជាសញ្ញា ។

ការប្រយុទ្ធជាមួយកងទ័ពយួននិងកងទ័ពខ្មែរ ប្រទុកកាប់ចាក់គ្នាតាមក្បួនយុទ្ធសាស្ត្រសមរមនោះ បានប្រព្រឹត្តទៅអស់រយៈពេលបីថ្ងៃ កងទ័ពស្លាប់គរជើងលើគ្នាដូចដំបូក ឈាមហូរដាចពោះដី ។

មួយថ្ងៃក្រោយទៀត ទ័ពយួនអុងឡូវទាន់ដៃជាងទ័ពខ្មែរ ក៏វាយដោះដៃដកថយតាមក្បួនយុទ្ធសាស្ត្រ ទៅសម្ងំជួននៅក្នុងតំបន់ព្រៃក្រាស ដើម្បីរង់ចាំគ្នាវាបញ្ជាទ័ពជំនួយមកតាមក្រោយទៀត ។ យួនរត់ទៅបាត់ប្រហែល៣ថ្ងៃ ក៏ប្រមូលបានភ្នំគ្នាបានច្រើនជាងមុន ហើយលើកមកម្តងទៀត តម្រៀបក្បួនគ្នាដូចកណ្តាញ ។ ការប្រយុទ្ធបានចាប់ផ្តើមឡើងយ៉ាងសាហាវ ។ ម្តងនេះគ្នាវាមានកម្លាំងជាងមុនមួយជាពីរ ។ មើលទៅក្នុងសមរក្សមិ ពលទាហានខ្មែរសម្លាប់ទ័ពយួនដូចសត្វពន្លាត់ ។ ប៉ុន្តែដោយពុំមានទ័ពជំនួយ យើងទាន់ដៃជាងយួនច្រើន ។ មេទ័ពម្នាក់ៗ កាលបើយល់ស្ថានការណ៍សឹក ពេលនេះបែបដុំដាច ក៏បញ្ជាទ័ពឲ្យវាយដោះដៃមួយរយៈសិន ។

ងាកមើលទៅទ័ពលោកហ្វីន ឯក ដែលកំពុងប្រយុទ្ធជាមួយពួកយុទ្ធជនមួយចំនួនធំ ពុំអាចទប់កម្លាំងជាមួយវាបាន ក៏បញ្ជាទ័ពថយតាមរបៀបយុទ្ធសាស្ត្រដែរ ។ ដឹកទ័ពថយផុតហើយ លោកហ្វីនឯកក៏ស្ទុះទៅវាលស្មៅម្ខាង លើកដៃប្រណាម្យ ឈឺបាតដៃ សូត្រមន្តអាគមបំបាំងខ្លួន ហើយរត់ទៅគូបគំនុចស្មៅច្រើនគំនុច ជុបធ្វើជាពលសេនាសិល្យ ដើម្បីប្រយុទ្ធតទល់យ៉ាងដំណើរសត្រូវ ។

តាមឯកសារបានបញ្ជាក់ថា ទ័ពសិល្យរបស់ហ្វីនឯក កាលបើជុបរួចហើយក៏ស្រែកបន្តរសម្លេងក្រវាញបីបទ រំពងព្រមគ្នាមួយរំពេច ។ ទ័ពយុទ្ធកាលបើឃើញទ័ពខ្មែរច្រើនដូច្នោះ ព្រឺខ្លួនឡើងសម្បុរគឺភ្នក់ ចង់រកកលដាក់មេផាយ ។ ប៉ុន្តែមេវាស្រែកគំរាមកំហែង ឲ្យចូលប្រឡូកជាមួយទ័ពសិល្យហ្វីនឯកទាំងប្រថុយស្បែក ។ ប្រយុទ្ធជាមួយសន្តុះ ពួកយុទ្ធភយស្នាំងមុខ បែកញើសជោកថ្នាំស ដោយកាប់ត្រូវតែទងស្មៅដាច់រុំប៉ាត់រប៉ាយ ហើយកំទេចស្មៅនោះ ហើរចូលភ្នែកពួកវា បណ្តាលឲ្យឈាមហូរត្របាញ់ រកមើលទិសតំបន់អីពុំឃើញសោះឡើយ ។ លោកហ្វីនឯក ឃើញសភាពការណ៍ដូច្នោះ ក៏ចូលទៅប្រឡូកជាមួយទាហានយុទ្ធនៃតម្លាក់ឯងទៀត ។ ពួកវាត្រូវស្លាប់គរជើងលើគ្នា ដោយឥទ្ធិពលរបស់ហ្វីនឯក ។

បើយើងងាកទៅមើលលោកតា ម៉ង់ ម្តងវិញ កាលបើឃើញលោកហ្វីនឯកសម្លេះយុទ្ធនៃតម្លាក់ឯងដូច្នោះ គាត់ក៏បញ្ជាទ័ពរបស់គាត់ ឲ្យទៅជួយយ៉ាងបន្ទាន់រហូតដល់ទាហានយុទ្ធ ទប់កម្លាំងតទៅទៀតមិនបាន ក៏នាំគ្នារត់ប្រាសអាមុ បាតជើងសព្វាតតែម្តង ។

ទោះបីត្រូវទទួលបរាជ័យយ៉ាងអាម៉ាស់ដូច្នោះក៏ដោយ ក៏ទ័ពអាចារយុទ្ធល្មោងពាន ពុំព្រមដឹកថយទៅក្រុងវើវិញដែរ គឺនៅបង្កប់ខ្លួនក្នុងព្រៃស្រោង រួចចាត់ត្នាវាឲ្យនាំសារទៅប្រាប់ថៅហ្វាយធំ ដើម្បីសុំជំនួយកងទ័ពមកទៀត ។

ចំណែកទ័ពខ្មែរយើង ក្រោយពីបានទទួលជោគជ័យ ដោយស្នាដៃដឹកំពូលរបស់ហ្វីនឯកមក លោកថៅហ្វាយគុយសប្បាយចិត្តណាស់ ក៏រៀបចំពិធីជប់លៀងយ៉ាងគគ្រឹកគគ្រេង ដើម្បីលើកទឹកចិត្តយុទ្ធជនស្នេហាជាតិ ។

